

Vrijeme, umjetnost, sreća i zadovoljstvo

Nikada ne razmišljam o budućnosti; ionako dolazi prebrzo.
Albert Einstein

Sjećate li se priče o tri prašćića? To je priča koja nas uči koliko je važno pripremiti se za budućnost – bez obzira na to što kaže Einstein. Prvi je prašćić napravio kuću od slame. Veliki zločesti vuk lako je otpuhao kuću i pojeo prašćića. Drugi je prašćić napravio kuću od pruća. Ta je konstrukcija zahtijevala malo više planiranja i malo više rada na sklapanju, no vuk je i nju, uz malo više puhanja, uspio srušiti i također pojesti prašćića. Onaj treći je malo više mislio na budućnost i sagradio kuću od cigle koju vuk nije mogao otpuhati, pa niti njega pojesti. (U novijoj verziji priče vuk nije zapravo pojeo niti onu dvojicu, nego su oni uspjeli pobjeći i sakriti se kod brata. A u još novijoj, oni su ubili njega i prodali njegovo krzno.)

Bez obzira na ovu komercijalnu dimenziju priče, ono što nas ovdje zanima jest – vremenska perspektiva. Philip Zimbardo je nekih tridesetak godina proučavao psihologiju vremena. Svatko od nas, prema rezultatima tih istraživanja, ima svoju pozitivnu ili negativnu, prošlu, sadašnju i buduću perspektivu vremena koja ima temeljnu ulogu u načinu na koji živimo. Primjerice, oni koji su orijentirani na budućnost uspješniji su i u školi i na poslu, više su skloni zdravom životu (vježbaju, zdravo se hrane, odlaze na sistematske preglede) i – grade kuću od cigle. Više o ovoj zanimljivoj teoriji pročitajte u članku **Petre Anić** i **Nataše Osmanović** koje su ispitivale vremenske orijentacije srednjoškolaca i povezanost tih orijentacija sa srećom, odnosno sa *subjektivnom dobrobiti*. Na temelju dobivenih rezultata zaključuju da bi kod adolescenata trebalo poticati usmjerenost na sadašnju hedonističku, prošlu pozitivnu i buduću pozitivnu vremensku perspektivu, a smanjivati orijentiranost na prošlu negativnu i sadašnju fatalističku perspektivu.

Andreja Brajša-Žganec, **Danijela Ivanović** i **Josip Burušić** bave se studentima i *psihološkom dobrobiti*, konstruktom koji počiva na aktualizaciji ljudskih potencijala a obuhvaća upravljanje okolinom, samoprihvatanje, osobni rast, smisao života,

pozitivne odnose s drugima i autonomiju. Studentice su, za razliku od studenata, ostvarile veći osobni rast, izgradile pozitivnije i povjerljive odnose s drugim ljudima te imaju veći osjećaj svrhovitosti i smislenosti u životu. Ah, što dodati?:-)

Puno prije nego što se to dokazalo (i stalno se dokazuje) u okviru pozitivne psihologije, Oscar Wilde je rekao *Najbolji način da djecu učinite dobrom jest da ih učinite sretnima*. Već vam je jasno da je upravo cijeli ovaj broj posvećen različitim aspektima sreće, zadovoljstva i dobrog života. **Davor Brđanović** svoje nade u tom smislu polaže u glazbene škole koje bi svojim učenicima trebale omogućiti upoznavanje i razumijevanje različitih glazbenih formi i stilova ali i poticati spoznaje o kvaliteti i kreativnosti u glazbi te tako podizati razinu njihovih glazbenih očekivanja.

Sabina Vidulin razmatra glazbene aktivnosti kroz prizmu mogućnosti oblikovanja kulturnog identiteta pojedinca i škole. Jasno je da na opću kulturu škole utječe njezina kulturna i javna djelatnost, a u tome veliku ulogu imaju upravo izvannastavne glazbene aktivnosti koje omogućavaju intenzivnije bavljenje glazbom, a konačni se ishodi vide u većoj estetskoj mogućnosti percepcije i recepcije glazbe, poticanju kreativnosti i stvaralaštva, izražavanju sebe putem kulture i u stvaranju kulture. Svakako pročitajte i kojim se sve glazbenim aktivnostima bavi kolegica Vidulin. A na samome kraju ovoga broja je i prikaz njezinog e-udžbenika *Glazbeno stvaralaštvo: teorijski i praktični prinos izvannastavnim glazbenim aktivnostima*. Prikaz potpisuje **Snježana Dobrota**, još jedna profesorica glazbene pedagogije.

Zrinka Šimunović proučava i uspoređuje stanje nastave glazbe u kurikulumu Hrvatske i drugih odabranih zemalja. Dakle, uspoređuje ciljeve predmeta, organizaciju nastave glazbe te načine vrednovanje učeničkih postignuća. Izvođenje glazbe najzastupljenije je područje u svim proučavanim kurikulumima. Najvidljivije su razlike u organizaciji nastave i nastavnom području stvaralaštvo. Nakon usporedbe i analize zaključeno je kako je Hrvatska u zadnjih nekoliko godina postavila dobre temelje za izradu predmetnog kurikuluma, ali i kako se neka kurikulumaska područja po uzoru na neke zemlje trebaju osuvremeniti.

S glazbene umjetnosti na likovnu: **Snježana Šarančić** piše o utjecaju likovnog stvaralaštva na fiziologiju čovjeka, osobito na njegov živčani i imunološki sustav. Opisuje različite, manje poznate, dobrobiti koje pruža likovna kultura kao nastavni predmet u obveznom obrazovanju ali i pozitivne efekte uključivanja odraslih osoba, osoba narušena zdravlja i osoba s teškoćama u likovne programe.

Goran Gavrić razmatra, pak, mogućnosti poučavanja umjetnosti. Ne povijesti umjetnosti i ne različitih tehnika umjetnosti, nego baš umjetnosti, onoga što nekoga čini (velikim) umjetnikom. Ako to jest moguće, kako se može opisati ono što se pritom radi? Neki, naime, predavači umjetnosti tvrde da se umjetnost ne može predavati a ipak predaju – na mnogo različitih načina – studentima (koji vjeruju da uče

umjetnost). Spominje Gavrić i kritiku umjetnosti i njezinu komercijalizaciju... sve skupa jako zanimljivo.

Ja sam, moram priznati, totalni laik po pitanju umjetnosti. Imam tu samo jedan kriterij: sviđa mi se – ne sviđa mi se i u okviru toga po par stupnjeva, od: *voljela bih to imati doma na zidu i stalno gledati* do: *osjećala bih se zlostavljanom da to još jednom moram pogledati*. A prošle godine sam sudjelovala u zanimljivom projektu Voje Šiljka. Doveo je djecu i odrasle, različitih profesija, pred sliku Marije Ujević Galetović *Nestanak s jarcem*. Našli smo se tako pred slikom, jedno po jedno: dijete, pjesnik, arhitekt, glazbenik, dijete, psihijatar... i svatko je opisao što vidi (glazbenik je odsvirao). E, bilo je tu svega: od nedostatka samopouzdanja do apokalipse. Na kraju je došla i autorica slike i rekla: *To je lampa*. (Za krepat'! 😊) Ne podsjeća li vas to na ono što je pjesnik htio reći? Kao učenika uvijek me zanimalo otkud to učitelj tako sigurno zna što je pjesnik htio reći (osobito kad bi se meni činilo da je nešto drugo htio reći). Ah, očito sam laik i po pitanju toga.

Vojo Šiljak, naravno, beskrajno uživa u tome što radi (iako je navodno u mirovini) i stalno ima neke nove zanimljive ideje. U rubrici *Iskustva iz prakse* donosimo dva sjajna priloga koje potpisuju učiteljice također zaljubljene u svoj poziv no najprije o jednom znanstvenom članku na temu zadovoljstva poslom. **Iva Žužić** i njezina mentorica **Irena Miljković Krečar** ispitale su kako visokoškolski nastavnici iz privatne i javne ustanove procjenjuju važnost različitih aspekata svoga posla te koliko su time zadovoljni. Općenito je među njima više sličnosti nego razlika: svima je najvažnija zanimljivost i s tim aspektom posla su i najzadovoljniji. Najmanje su zadovoljni mogućnošću odlučivanja, no to im baš i nije važno, i plaćom. Dobivene su značajne razlike u procjeni važnosti radnih uvjeta (važnije u javnom sektoru, vjerojatno zato jer su ti uvjeti tamo lošiji) i u procjeni zadovoljstva s kolegama (zadovoljniji su zaposleni u privatnom sektoru).

Završit ćemo, dakle, s iskustvima iz prakse. Oduševila su me. Učiteljica **Marica Videc** u svoj je prvi razred jednoga dana, kao suradnika u nastavi, donijela plišanog patka. Djeca su mu dala ime Oskar, družila su se i igrala s njime; on im je *objašnjavao* kako se pišu slova, rješavaju zadaci, pjevaju i recitiraju pjesmice. Onda je Oskar krenuo posjećivati domove učenika (oblik suradnje doma i škole koji je valjda posve iščezao iz prakse) a zatim i škole širom Hrvatske.

Tanja Soucie i **Dubravka Glasnović Gracin** opisuju projekt Večer matematike koji je održan 5. prosinca 2013. u 290 osnovnih i srednjih škola te na nekim fakultetima i drugim institucijama. Projekt je pokrenulo Hrvatsko matematičko društvo uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a u njemu je sudjelovalo oko 40 000 učenika osnovnih i srednjih škola te studenti, roditelji i ostali zainteresirani građani. Pa tko ne bi poželio sudjelovati na radionicama koje se zovu: „Pokvarimo“

matematiku zajedno, Kako sakriti poruku od ostatka Zemlje, Nogomet, Igre prijestolja, Napoleonovi trokuti, Književnici matematičari, Prizemljen Sunčev sustav, U tvornici prostih brojeva, Mozgalice sa škarama, Glavolomije sa šibicama, Gimnastika uma... Uglavnom, obećali su to organizirati i ove godine.

Slučajno ili ne, dva dana prije objelodanjeni su rezultati PISA – projekta, najveće međunarodne procjene znanja i vještina učenika u dobi od 15 godina. Kao što sigurno znate, ovo se istraživanje provodi svake tri godine a mi smo sudjelovali u tri od ukupno pet do sada provedenih. Ispituje se matematička, čitalačka i prirodoslovna pismenost (od kojih jedna uvijek dominira: 80%) te sposobnost rješavanja problema. U ovom zadnjem ciklusu dominantna je bila upravo matematička pismenost. Prosječan rezultat ukupno oko 510.000 učenika iz 65 zemalja je 494. Naši učenici postigli su 471 i plasirali nas na 40. mjesto. Prvih sedam mjesta pripada dalekom istoku; naši matematički najpismeniji učenici dvije obrazovne godine zaostaju za kineskim prosjekom! Kinezi nisu uvijek bili na prvome mjestu a mi smo uvijek ispod prosjeka. Mora da Kinezima rezultati ovih provjera nečemu služe. Pa ljudi, što se čeka?

Dio ovih rezultata prezentiran je i na našoj Proljetnoj školi učitelja i odgojitelja koja je upravo održana u Opatiji. Više o Školi pročitajte na našim mrežnim stranicama <http://www.hpkz-napredak.hr/>. Tamo potražite i najavu za Jesensku školu.

Dubravka Miljković